

Predikan i Kyrkhults kyrka 2011 av Tobias Bäckström

13 sönd. efter tref.

”Medmänniskan”

Jer 38:7-13

Rom 12:16-21

Matt 7:12

Ps: 57, 664, 214B, 91, 6

Det berättas om en hedning som kom till den berömde lagläraren Shammai och sade till honom, att han skulle omvända sig till judendomen om Shammai kunde lära honom hela lagen under den tid han orkade stå på ett ben. Den häftige Shammai blev rasande och slängde ut honom. Då gick mannen till en annan laglärare som hette Hillel. Mannen ställde sig på ett ben, och Hillel svarade: "Det som du avskyr skall du inte tillfoga din medbroder; detta är hela lagen; allt annat är förklaringar". Mannen blev efter detta upptagen i judendomen.

Den gyllene regeln fanns före Jesus även om den då är vanligare i sin negativa form: det som ni inte vill att andra ska göra mot dig ska du inte heller göra mot dem. Men det som rabbinen Hillel avslutar med sammanfaller med det Jesus säger. "Detta är vad lagen och profeterna säger". Vi har här hela den gammaltestamentliga etiken sammanfattade i en mening: "Allt vad du vill att människorna ska göra för er, det skall ni göra för dem. Det är vad lagen och profeterna säger. Det är summan av lagen och profeterna, det är vad allt handlar om! Resten är bara tolkningar och utläggningar, som Hillel sa.

Vi behöver alltså inte krångla till det med en rad förbud, regler och undantag. Har man för mycket av den varan så börjar folk inrikta sig på att ytligt hålla alla föreskrifter, och när man lyckas med det så tycker man att man har gjort sitt. Fariséismen hade ju fastnat i den fällan, det viktiga var att hålla paragraferna, syftet bakom, eller medmänniskan bakom hade man glömt. Därför kunde man förarga sig för att Jesus botade på sabbaten, utan att kunna se det goda att en människa blivit botad.

I Sverige har vi en lagbok som är på 3120 s och nya lagar tillkommer ständigt. Det finns en övertro, även hos oss, att lagstiftning ska kunna lösa alla samhällets problem. Men det går inte att lagstifta fram en god och osjälvisk människa, snarare fastnar man i ett paragrafrytteri där det viktiga blir att följa lagens bokstav, själva syftet och anledningen till att lagen tillkom kan man ha glömt bort.

Den gyllene regeln är en sammanfattning som förutsätter självkänedom och en viss förmåga till empati. Jesus förväntar sig alltså att du kan tänka själv och inte bara betrakta en lista på föreskrifter som vem som helst kan pricka av.

Dels måste jag ju faktiskt veta hur jag själv vill bli behandlad, och jag måste också kunna leva mig in i hur andra skulle vilja bli behandlade.

Gyllene regeln är ett uttryck för vårt beroende av varandra och att vi på djupet liknar varandra. Vi är medmänniskor, inte motmänniskor. Vi lever våra liv, sida vid sida, som

dessutom går in och överlappar varandra. Det går inte att leva utan att ständigt påverka varandra, våra liv är sammanflätade.

Gyllene regeln utgår ifrån att vi i grunden är lika som människor, det finns en överensstämmelse mellan oss och vad vi vill. Därför kan vi också i hög grad utgå från oss själva och hur vi vill bli behandlade när vi tänker på hur vi ska behandla andra. Det betyder att vi måste ha ett sunt förhållande till oss själva med en sund självrespekt. Den som förminskar sig själv riskerar att även förminska andra.

I samma anda som gyllene regeln så talar Paulus om att inte löna ont med ont. Och att ge igen med samma mynt lönar sig sällan. Det riskerar bara att cementera konflikter som skapar en ond spiral där konflikterna blir allt bittrare. Ont kan inte besegras med ont, lika lite som en eld kan släckas med bensin. Istället ska vi besegra det onda med det goda. Det är förstås lättare sagt än gjort, men är ändå enda sättet att bryta en ond cirkel.

Men ska vi då tåla vad som helst? Om vi blir utsatta för oförrätter, betyder det inget?

Men då får vi gå vidare till det som Paulus säger sen: "Min är hämnden" säger Herren. Det betyder två saker: för det första är det inget som *vi* behöver bekymra oss om. Hämnden är Herrens, inte vår. Blir jag utsatt för en oförrätt, så är det inte min sak att utkräva rättvisa, jag slipper ägna energi åt detta. Det får jag överlåta åt Gud, han som också vet om allt, som känner till allt som var och en blivit utsatt för.

Men för det andra så betyder det också att hämnden verkligen kommer krävas ut. Min är hämnden säger Herren. När du har blivit drabbad så är det något som Gud tar på allvar. Han säger inte: "Det där var väl inte så farligt." Att det inte är min sak att utkräva rättvisa betyder alltså inte att det är något som bara slätas över eller sopas under mattan. För Gud är det som skett något allvarligt och det är nog så viktigt för den som är utsatt.

Att låta bli att löna ont med ont klarar vi just eftersom Gud säger: "Min är hämnden". Vi kan avstå från att själv utkräva vår egen rättvisa eftersom vi vet att det är någon annan som gör detta åt oss. Och som gör det med mycket större vishet än vad vi själva skulle göra.

"Allt vad ni vill att människor ska göra mot er, det ska ni också göra mot dem". Den gyllene regeln är universell, den finns i lite olika varianter i de flesta religioner, som Islam, Judendom, Buddhism och Hinduism. Detta visar att regeln finns nedlagd i våra samveten. Gud har lagt ned sin lag i våra hjärtan.

Ingen kan alltså säga att man inget visste, den gyllene regeln är något som vi alla instinktivt känner av, oavsett om vi gick i söndagsskolan när vi var barn eller inte. Och detta är alltså allt vad lagen och profeterna säger.

Ja, lagen har vi i oss sen födseln, men det är en sak som vi inte vet av oss själva, som vi behöver höra utifrån, och det är evangeliet. Jesus införde inte en ny lag, utan det nya med honom var förlåtelsen. Han kom med frälsning. Jesus är den ende som ytterst verkligen har följt gyllene regeln. "Allt vad ni vill att andra ska göra mot er ska ni göra mot dem". Och Jesus gjorde verkligen allt för alla. Han gick i döden för hela mänskligheten, offrade sig själv för att du och jag ska få liv.

"Herre, hjälp oss att vara goda medmänniskor, och tack för att du är den störste medmänniskan av alla. Amen"